

OVIDIJE

ZAGONETKA MARKA KORVINA

DEJVID VIŠART

Prevela
Milica Cvetković

■ Laguna ■

Naslov originala

David Wishart

OVID

A Marcus Corvinus Mystery

Copyright © 1995 David Wishart

Illustrations by Tim Stevens 2000

Translation Copyright © 2008 za srpsko izdanje, LAGUNA

Za Roja et ceteris

PERSONAE DRAMATIS

(Imena potpuno izmišljenih ličnosti napisana su malim slovima.)

Agron: krupni Ilir, trenutno nastanjen u Rimu.

ASPRENAT, Lucije Nonije: Varov i Kvintilijin sestrić.

Batil: Korvinov glavni rob.

Dafnid: rob u Scilaksovom gimnazijumu.

Dav: oslobođenik, prvo Emilija Paula a zatim i Fabija Maksima.

FABIJE MAKSIM, Paul: blizak Avgustov prijatelj i savetnik, Perilin teča.

Harpala: stara robinja u domaćinstvu Marcije, Periline tetke.

Kalijat: Perilin glavni rob.

KORVIN (Marko Valerije Mesala Korvin): bogati mladi patricij koga je Perila angažovala da joj pomogne da povрати pepeo svog poočima Ovidija. On je unuk pesnikovog prijatelja i pokrovitelja istoga imena.

KOTA (Marko Valerije Kota Maksim Korvin): Korvinov stric.

Krisp, Celije: nezdrav tračar.

KVINTILIJA: sestra Kvintilija Vara.

Lentul, Kornelije: nečastan ali uticajan stari senator.

MARCIJA: udovica Fabija Maksima, Avgustovog prijatelja i poverenika.

MESALIN (Marko Valerije Mesala Mesalin): Korvinov otac; političar i pravnik poznat po svojoj psihopatskoj podršci Tiberiju.

OVIDIJE (Pubilje Ovidije Nazon): izuzetan rimski pesnik i Perilin poočim. Osme godine nove ere Avgust ga je prognao u Tome. Uprkos gotovo neprekidnim molbama za pomilovanje, tamo je i umro 17. godine nove ere.

PAUL, Lucije Emilije: muž Avgustove unuke Julije. Zbog izdaje pogubljen 8. godine nove ere.

PERILA, Rufija: Ovidijeva poćerka (njena majka, Fabija Kamila, bila je treća Ovidijeva žena), udata za Fabija Suilija Rufa. Porodično ime (Rufija) dodao sam ja.

Pertinaks, Gaj Acije: stari prijatelj i kolega Korvinovog dede, penzionerske dane provodi južno od Rima.

Pomponije, Sekst: dekurion koji je nekada služio pod Korvinovim ocem.

RUF, Publije Suilije: Perilin muž, trenutno s Germanikom u vojnoj službi u inostranstvu.

Scilaks: bivši učitelj gladijatora koga je Korvin postavio u svoj gimnazijum, u blizini Cirkusa.

SILAN, Decim Junije: rimski patricij optužen za preljubu s Avgustovom unukom Julijom.

GERMANIJA

ARMINIJE: glavni germanski pobunjenički vođa, odgovoran za masakr nad Varom.

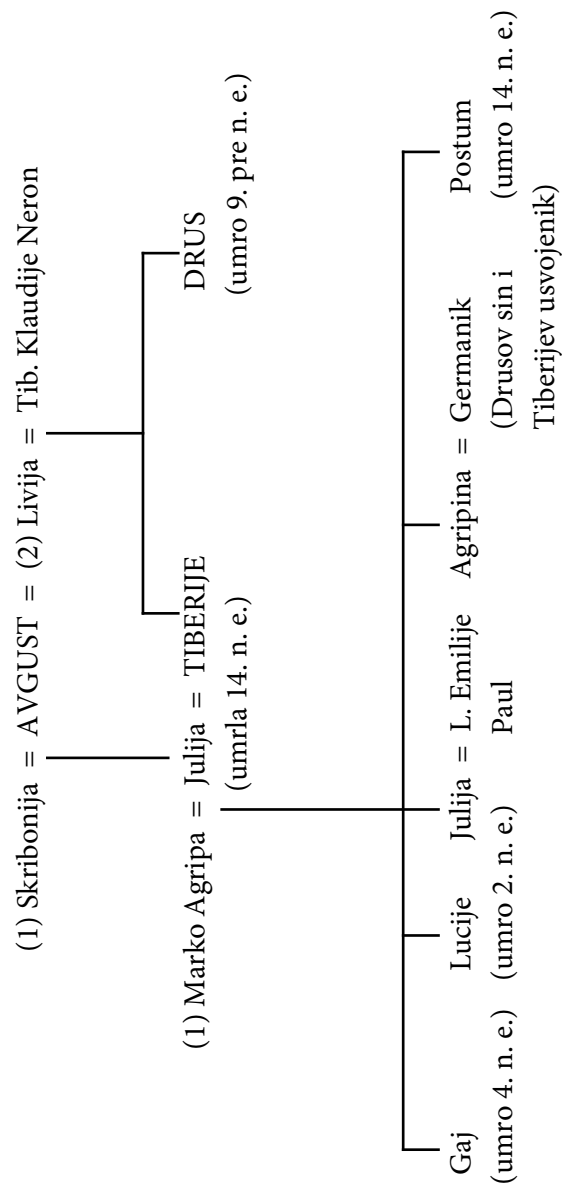
CEJONIJE, Marko: Varov oficir i saućesnik u izdaji.

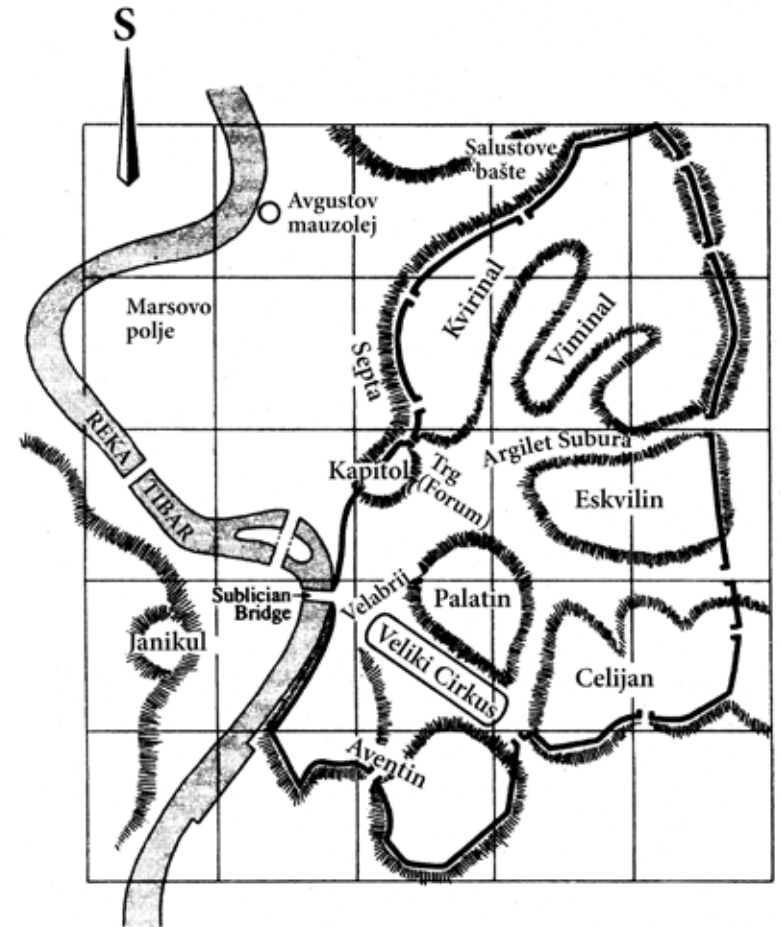
EGIJE, Lucije: s Cejonijem Varov komandant vojnog logora i ćlan njegovog saveta.

VAR, Publije Kvintilije: Avgustov vojni vicekralj u Germaniji. Masakriran sa svoje tri legije kojima je komandovao u Teutoburškoj šumi.

VELA, Numonije: Varov pomoćnik i zapovednik konjice u poslednjem pohodu.

CARSKA PORODICA

Korvinov Rim

— Linija Servianskog zida
 0 500 1000
 u metrima

PRVO POGLAVLJE

Prethodne večeri sam bio na gozbi na Celijanu. Tog jutra sam imao utisak da mi je jezik gladijatorski nakurnjak. U glavi mi je tutnjalo kao u Vulkanovoj kovačnici, a da ste podigli ruku i pitali me da vam prebrojim prste, teško bih uspeo da odgovorim bez korišćenja abakusa. Drugim rečima, bio sam u uobičajenom jutarnjem stanju koje nije baš najbolje za prvi susret s tvrdim orahom kakva je gospa Rufija Perila.

Znate već tu vrstu žena: visoke šest stopa, u ramenima četiri, kose nalik žici i mišića kao od kamena. Mešavina Pentesileje, kraljice Amazonki, i meduze Gorgone pre nego što ju je Persej skratio za glavu, od čijeg se glasa i pogleda s trideset koraka udaljenosti čovekumogu smežurati jaja.

Samo što ova žena, koja mi se primicala po mramornom podu hodnika, vukući za sobom mog roba Batila kao kada se iz arene vuče ono što je ostalo od divlje mačke – uopšte nije bila takva. Daleko od toga. Ovaj tvrd orah je prava lepotica.

Hitro sam je procenio. Tek prešla dvadesetu godinu života (godinu ili dve starija od mene), prava kao jela, vitka, čiste kože, visoka i tamnoputa, s toliko sjajnom kosom da gotovo izaziva bol. Odbojne su joj oči koje bi hipnotisale i baziliska, i jednostavan miris (odmah sam ga osetio) koji me je neprijatno

podsetio na hladno kupatilo, čist život i zdrave vežbe. Negativna stavka broj tri...

Stavka broj tri je Batil. Mališa je delovao samleveno, a Batila niko ne može da zbuni. On s visine gleda na odlične senatore i raskravluje ugledne udovice, a komandante legija ume da svede na nivo pihtija. Uvek bih se kladio na njega u svemu što je ljudsko, a možda i korak-dva na drugu stranu. I tako je ova gospa već rasturila Batila, a mene na smrt uplašila.

Pokušao sam da ustanem, ali se predomislih. Pod od jutros nije sasvim ravan.

„Ti si Marko Valerije Mesala Korvin.“ Rufija Perila očigledno nije bila pobornik gubljenja vremena, a ni postavljanja pitanja.

„Uh... aha.“ Ovo i nije bila neka potvrda već više nervozni trzaj. Isto bih joj rekao i da me je nazvala Tiberijem Julijem Cezarom.

„Tvoj deda“ – tako me je pogledala da sam morao proveriti jesam li zaboravio da navučem tuniku – „bio je najveći pokrovitelj mog poočima.“

„Ma nemoj? Tvog poočima?“

„Pesnika.“

„Pesnika?“ Sranje. U ovo doba dana mozak mi baš nije spreman za dovtljive intelektualne dosetke. Jedini pesnik koga sam se ovako naprečac prisetio bio je Homer, a čak sam i u ovakvom stanju bio prilično uveren da nije na njega mislila.

„Pesnik Ovidije.“

„Oh, *taj* pesnik!“ Kao da mi se nešto pokrenulo u glavi. Možda je to bio samo mamurluk. „Aha. Sjajno. Znači ti si počerka... kako se ono zvaše pesnik? Lepo, lepo, lepo, lepo, lepo!“

Shvatio sam da je ovaj kiks ozbiljna greška jer sam primećio da je usne stisla jako tako da bi njima mogao mermer da se seče. Pod normalnim okolnostima, ili barem da sam potpuno trezan, što i nije sasvim isto, nikada ne bih napravio ovakav gaf. Možda me književnost i ne zanima, ali nisam baš toliki tupan.

Možda Ovidije već deset godina trune u izgnanstvu, ali otkad je Horacije bacio pisaljku, on je ipak naš najbolji pesnik.

Reči su već bile izrečene i nisam mogao da ih vratim. Nastade ćutanje, temperatura pade na zimski nivo i mogao bih se zakleti da sam video kako se u ukrasnom bazenu obrazuje led. Batil je sve vreme posmatrao ovu našu razmenu misli, kao Kasandra koja čeka da Agamemnon izgovori poslednju rečenicu i ode u kupatilo. Sada je ustuknuo i odvratio pogled. Nikada nije podnosio krv.

Njene lepo izvijene obrve spustiše se kao satara.

„Shvatam da ti je u tom stanju teško da me pratiš, Valerije Korvine“, izgovori glasom punim egipatskog natrona, „ali, molim te potruđi se, jer ovo je veoma važno. Moj poočim bio je Publije Ovidije Nazon. Pisao je poeziju, a prognan je u Tome na Crnom moru. Reč 'poezija' razumeš ili treba da ti objašnjavam?“

„Uh... aha. Mislim, ne.“ Jupitera mi! Nisam ovome dorastao. Bar ne od jutros. Verovatno nikada nisam ni bio. „Vidi, žao mi je. Sedi, hmm...“

„Perila. Rufija Perila. Na šta?“

„Hmm? Ah, da. Batile?“

Ali Batil je već doneo svoju najbolju stolicu iz radne sobe. Godinama nisam video to malo kopile da se ovako brzo kreće. Bar ne otkad je dobio kilu.

Ona sede, a ja bezuspešno pokušah da sredim misli.

„Gospo Rufija, rekla si 'pisao'.“

„Molim?“

„'Pisao'. Prošlo vreme. Znači, on je mrtav. Ovidije. Tvoj poočim.“

Da, da, znam. Bio je ovo šugav pokušaj da pokrenem razgovor. Ipak, morate imati na umu da mi je bilo teško da zaustavim mozak kako ne bi iscurio na uši. Delikatnost mi nije bila ni na kraj pameti.

Ona klimnu glavom pa spusti pogled. Za trenutak sam spazio kako se led topi i nazire žena.

„Vest nam je stigla pre dva dana“, produžila je. „Umro je prošle zime, neposredno posle obustavljanja brodskih linija. Poruku smo dobile prvim sledećim brodom.“

„Uh, žao mi je.“

„Ne treba ga žaliti.“ Led se vratio. „Želeo je da ode. Mrzeo je Tome i onog...“ – reč se izgubi iza njenih stegnutih zuba. „Imperator ga nikada ne bi pustio da se vrati kući.“

Sasvim moguće, pomislih, iako ga, zapravo, Tiberije i nije prognao, već je samo potvrdio Avgustovu presudu kad je stari imperator ugasio sveću. Postao bog. Šta god. Nisam znao razlog zbog kojeg je Ovidije uopšte poslat u Tome, niti je to, koliko mi je poznato, iko znao; ipak, na osnovu poznatih činjenica mogao sam da nagađam. Perilin poočim imao je skrupula i samooograničenja Prijapovog kunića. Jednoga dana se nesrećni skot našao u Avgustovim privatnim odajama. Tamo mu je imperator odgrizao jaja i u guzno crevo nabio kartu za Crno more u jednom pravcu. Tako, bez zvanične optužbe i bez suđenja, ode najveći rimski pesnik. Kada je Avgust umro (ili, ako više volite, dobio unapređenje), Ovidijevi prijatelji intervenisali su novom imperatoru za pomilovanje. Bradavica je odbio. Sada je, kako izgleda, čovek prešao u kategoriju svršenog čina, pa je pomilovanje ostalo samo u sferi teorije.

Bešumnim korakom, iskolačivši beonjače, Batil pređe mermerni pod. Postavi pored Perile stočić s činijom punom voća i koštunjavih plodova, pokloni se i hitro išunja. Možda je ovo bio neki uvrnut grčki obred prinošenja žrtve umilostivljenja: Batil je čova koji ume da bude praznoveran. Bilo kako bilo, ovde nije uspeo. Perila je ignorisala i stočić i njega ograničivši se na to da ispravi izuzetno nabran ogrtač. Prikupio sam krhotine svog dostojanstva, pokušao da zanemarim onoga ko mi je testerisao vrh lobanje i prešao na stvar.

„Nego, kako mogu da ti pomognem?“

„Mislila sam da je to očigledno.“

Do đavola dostojanstvo. „Slušaj, gospo, ja ne čitam tuđe misli, je l' tako? Jednostavno mi reci.“

Eto. Nije baš uzvišena ciceronska proza, ali sve više sam se nervirao. Začudo Perili kao da to nije zasmetalo. Na trenutak me je posmatrala; hladno, procenjivački.

„Oprosti, Valerije Korvine“, kazala je. „Potpuno si u pravu i ja se izvinjavam. Kao što rekoh, moj poočim je upravo umro. Nas dve – majka i ja – volele bismo da donesemo njegov pepeo u Rim i sahranimo ga. Kao njegovom zaštitniku, tvoja je dužnost, naravno, da naš zahtev izložiš imperatoru.“

Da, da. Kunem vam se da je rekla upravo ovo, od reči do reči. Zinuo sam. Obično vam klijenti, kada žele da im nešto obavite, čitav dan ili još duže pričaju kako ste sjajan tip, pošalju vam poneku jesetru, kutiju ili dve punjenih aleksandrijskih smokava. Zatim, pošto vas dovoljno smekšaju, počnu da vas uvode u svoj predmet najokolišnijim putem koji možete zamisliti. Rufija Perila je upravo napravila nesmotren društveni potez, taman kao da je pitala Tiberija čime previja gnojne čireve. Štaviše, to je učinila a da joj nije zatreperio ni jedan jedini pramen one izuzetno lepe frizure.

„Jasno mi je da ti nisi baš pravi član svoje porodice kome treba da se obratim“, nastavila je. „Tvoj stric Marko Valerije Kota Maksim Mesalin (Jupitera mi! Zar stric Kota ima sva ta imena?) bio bi prirodni izbor, budući da je jedan od bliskijih prijatelja moga poočima. Tvoj otac bi, takođe, bio...“ Zastala je. Primetio sam da odmerava moju neobrijanu vilicu, kese ispod očiju, oklembeseno držanje. „Podobniji.“

Muda Jupiterova! „Čuj, gospo...“, usprotivio sam se. Ali ovo je bio mršav protest, pa ga je prenebregla.

„Međutim, imam pismo koje će sve razjasniti.“

Uvukla je ruku pod ogrtač, nakratko mi priuštila pogled na crvenu stolu, izvukla mali svitak i pružila mi ga. Još sam bio preneražen. Ne proverivši uopšte je li namenjen meni, slomio

sam pečat sa svitka i sačekao da slova prestanu da mi igraju pred očima.

Pismo je bilo od mog strica Kote, napisano njegovim uobičajenim isprekidanim stilom od koga ti pamet utrne.

Marko Valerije Kota Maksim Mesalin svome sinovcu Marku, pozdrav.

Ovime ti preporučujem Rufiju Perilu, počerku mog starog prijatelja Publija Ovidija Nazona, nedavno preminulog u Tomima. Marko, ona će te pošteno isprepadati, ali srce joj je na pravom mestu, kao i sve ostalo. Zato joj pomozu koliko god možeš, ha, momče? Tebe sam preporučio pre nego tvog oca zato što taj naduveni dupelizac ni mrtav ne bi nekome pomogao ukoliko od toga ne bi imao koristi. Osim toga, siroti Publije nije mogao da ga podnese, što je bilo obostrano, i zato njegova počerka ne bi izazvala mnogo simpatija kod onog starog licemera. A kao što znaš, a možda i ne znaš, ja otpadam jer uskoro krećem za Atinu, na nekoliko meseci sasvim zasluženog seksualnog uživanja. Zato si ti odabran. Nemoj da izneveriš porodicu, ha, dečko?

Ostaj zbogom.

Ispod se nalazio i post skriptum:

Udata je za neku neprijatnu staru avetinju po imenu Sui-rije Ruf. On je trenutno na istoku, a prema svim pričama koje sam čuo, njih dvoje se ne podnose. Mislim da više ništa ne treba da ti kažem, zar ne? Kota.

Podigao sam pogled s pisma i primetio da me ona posmatra. Možda sam je uhvatio u trenutku nepažnje, a možda je taj pogled bio nameran. Ne znam. Znam samo da mi je prvi put izgledala ranjivo. Očajno i ranjivo. E sad, možda ja i jesam

samopovladljiv i preterano nadmen aljkavko, ali barem sam dobrodušan samodopadljiv i preterano nadmen aljkavko, a njen pogled mi je govorio dve stvari. Prvo, da je, bez obzira na to kako se predstavljala, mnogo košta da moli za pomoć, moju ili bio čiju. Drugo, (nazovite me budalom ako hoćete) da bih učinio gotovo sve da joj izmamim osmeh.

Moguće da je u tome udela imao post skriptum strica Kote.

„U redu“, rekao sam. „Smatraj da je to završeno.“

Što je, kada sad pogledam, bilo prilično glupo reći. Ukoliko su neki mrgodni bogovi slušali ovo, upravo sam zatražio najveću makljažu ovoga veka. Što je manje-više i bilo ovo u šta sam se upravo upustio, mada ne bih povukao svoje reči ni da sam to odmah znao, zato što se, čim sam ih izgovorio, led otopio i na jedan dragocen trenutak pojavila se ona druga Perila.

To je nadoknada za sve.